

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Клименко Лесі Валентинівни «Педагогічні умови попередження серед студентської молоді явища свідомої бездітності» поданої на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки

Публічна презентація дисертаційної роботи та її обговорення проведені на засіданні кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя 11 лютого 2025 року (протокол №11).

1. Актуальність теми дисертаційного дослідження.

Тема дисертаційного дослідження «Педагогічні умови попередження серед студентської молоді явища свідомої бездітності» є актуальною з огляду на зростаючу популярність явища свідомої бездітності («чайлдфрі»), що може мати серйозні демографічні (зниження народжуваності та старіння населення) та соціально-економічні (дефіцит робочої сили, зростання навантаження на систему соціального забезпечення) наслідки. У цьому контексті особливого значення набуває формування у молоді усвідомленого ставлення до сімейних цінностей та відповідальної репродуктивної поведінки. Тому розробка ефективних педагогічних умов, спрямованих на попередження явища свідомої бездітності, є важливим завданням сучасної педагогічної науки. До того ж для українського суспільства явище свідомої бездітності («чайлдфрі») є новою, невідомою гранню сімейних відносин, яка потребує ґрунтовного вивчення, а тому, безперечно, є актуальною у теоретичному та практичному вимірі.

2. Зв'язок роботи з науковою тематикою.

Дисертаційне дослідження виконано в межах тем науково-дослідної роботи кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя «Професійна підготовка

фахівців соціальної сфери в умовах партнерства соціальних інститутів» (2019-2023 рр., ДРН 0119U100698) та «Оптимізація системи підготовки фахівців соціальної сфери в умовах європейської освітньої інтеграції» (2024-2028 рр., ДРН 0124U001492).

3. Наукова новизна і теоретичне значення дисертації полягає у наступному:

уперше обґрунтовано педагогічні умови попередження явища свідомої бездітності серед студентської молоді (забезпечення трансформації ціннісних орієнтацій студентів з пріоритетом на сімейних цінностях та відповідальному батьківстві через освітній процес; проведення систематичної виховної роботи зі студентами, спрямованої на популяризацію сімейних цінностей та формування позитивного образу сім'ї як основи суспільства; підвищення соціально відповідальної поведінки студентів шляхом активізації взаємодії з дітьми та родинами засобами проєктної діяльності) та експериментально перевірено їх ефективність шляхом реалізації в освітньому процесі університету педагогічної моделі попередження серед студентської молоді явища свідомої бездітності; виокремлено критерії (мотиваційний, когнітивний, емоційний), показники та рівні готовності (високий, середній, низький) студентської молоді до виконання батьківських функцій;

уточнено сутність і зміст поняття «свідома бездітність», на основі чого запропоновано авторське визначення свідомої бездітності, що характеризується як усвідомлений вибір особи або пари не мати дітей, незважаючи на фізичну здатність до народження і виховання дітей, який приймається добровільно і обґрунтовано на основі особистих переконань, цінностей, життєвих обставин або пріоритетів; уточнення набули поняття «готовність студентської молоді до виконання батьківських функцій» як стійке особистісне утворення, яке характеризується орієнтацією на народження дитини, усвідомленим вибором бути батьком (матір'ю) та відповідальним ставленням до виконання батьківських обов'язків; поняття «педагогічні умови», яке в контексті проблеми попередження явища свідомої

бездітності трактується як комплекс заходів, спрямованих на трансформацію цінностей, знань та навичок студентської молоді з метою підвищення їхньої готовності до виконання батьківських функцій, позитивного ставлення до сім'ї та батьківства.

набули подальшого розвитку форми, методи і засоби попередження явища свідомої бездітності серед студентської молоді в умовах закладу вищої освіти.

4. Практичне значення результатів дисертації.

Практичне значення результатів дисертації полягає у розробці та апробації моделі попередження серед студентської молоді явища свідомої бездітності, упровадженні результатів дослідження у процес підготовки здобувачів вищої освіти в умовах закладів вищої освіти (відображено у навчально-методичних комплексах навчальних дисциплін, навчально-методичних працях).

Основні результати дослідження впроваджено в освітній процес Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя (довідка №04/690 від 28.02.2024 р.), Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка (довідка №733 від 08.04.2024 р.), Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка (довідка №8 від 10.04.2024 р.), Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (довідка №69 від 09.04.2024 р.), Державної академії прикладних наук у м. Хелм (Польща) (довідка від 23.04.2024 р.).

5. Апробація результатів дослідження.

Основні положення й результати дослідження обговорювалися й отримали позитивну оцінку на засіданнях кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя (2020-2024 рр.), на науково-практичних конференціях різних рівнів: 17 міжнародних, 7 всеукраїнських, 5 регіональних.

Основний зміст дисертаційного дослідження викладено у 20 публікаціях. З них, 17 одноосібних і 3 у співавторстві, зокрема 3 – у наукових

фахових виданнях України, 2 – розділи у зарубіжній монографії (1 одноосібний та 1 – у співавторстві), 1 – у зарубіжному фаховому періодичному виданні, 13 публікацій апробаційного характеру в наукових журналах та збірниках матеріалів міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференцій, 1 – навчально-методичний посібник.

6. Особистий внесок здобувача. Дисертація Клименко Л. В. «Педагогічні умови попередження серед студентської молоді явища свідомої бездітності» є оригінальним, самостійним дослідженням, виконаним на належному рівні. Наукові результати роботи належать особисто дисертантці та становлять теоретичний та практичний внесок щодо попередження поширення явища свідомої бездітності серед студентської молоді. Усі теоретичні та практичні результати, що виносяться на захист, отримані авторкою самостійно.

У розділі колективної монографії «Взаємодія фахівців соціальної сфери щодо подолання проблеми чайлдфрі у молодіжному середовищі», опублікованої у співавторстві з Р. Новгородським та Г. Бейгер, особистий внесок Клименко Л. В. полягає в теоретичному узагальненні наукових підходів до тлумачення поняття чайлдфрі, виокремленні причин виникнення цього явища серед молоді та визначенні педагогічних умов підготовки студентської молоді до усвідомленого батьківства, що, в свою чергу, мінімізує поширення цього явища.

У статті «Тренінг як форма групової консультативної роботи із сім'єю», опублікованій у співавторстві з О. Лісовець, внесок Клименко Л. В. полягає в узагальненні етапів групової консультативної роботи з сім'єю, виокремленні переваг тренінгів з сім'єю – підвищення рівня комунікативних навичок, підтримуюче сімейне оточення, розвиток навичок конструктивного вирішення конфліктних ситуацій.

У тезах «Теоретичні засади компетентнісного підходу до підготовки майбутніх фахівців», опублікованих у співавторстві з Г. Б'янкою, особистий

внесок полягає в аналізі та узагальненні особливостей реалізації компетентнісного підходу в умовах професійної підготовки у вищій школі.

7. Структура й обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел (266 джерел), 16 додатків на 80 сторінках. Робота містить 11 таблиць, 8 рисунків. Загальний обсяг дисертації – 331 сторінка, обсяг основного тексту становить 201 сторінку.

8. Оцінка мови та стилю дисертації. Принципових зауважень щодо структури та основних положень дисертації Клименко Л. В. немає. Матеріал дисертації викладено у логічній послідовності та доступно для сприйняття. Робота написана науковим стилем мовлення, її структура відповідає алгоритму здійсненого авторкою дослідження. Зміст, структура, оформлення дисертації відповідають вимогам п. 6-9 Порядку присудження доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. №44 (зі змінами), наказу Міністерства освіти і науки України від 12.07.2017 р. №40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації».

9. Дотримання здобувачем академічної доброчесності в дисертації та наукових публікаціях, у яких висвітлено наукові результати дисертації.

На підставі вивчення тексту дисертації та наукових публікацій, результатів перевірки на плагіат та їх експертної оцінки, встановлено, що дисертація та наукові публікації виконані самостійно, не містять академічного плагіату, фальсифікації, самоплагіату. Усі використані здобувачкою в тексті дисертації власні наукові праці були попередньо опубліковані з метою висвітлення в них основних наукових результатів дослідження та вказані в анотації дисертаційної роботи.

10. Відповідність змісту дисертації спеціальності, за якою вона подається до захисту.

За своїм фаховим спрямуванням, науковою новизною і практичною значущістю дисертація Клименко Л. В. «Педагогічні умови попередження серед студентської молоді явища свідомої бездітності» відповідає галузі 01 Освіта/Педагогіка спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки.

Рішення.

1. Дисертація Клименко Лесі Валентинівни на тему «Педагогічні умови попередження серед студентської молоді явища свідомої бездітності», подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії є завершеною, самостійною роботою, що містить науково обгрунтовані результати, актуальність, наукову новизну, теоретичне та практичне значення і відповідає п.6-9 Порядку присудження доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. №44 (зі змінами), наказу Міністерства освіти і науки України від 12.07.2017 р. №40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації», затвердженого Міністерством юстиції України від 03.02.2017 р. за №155/30023.

2. Дисертація Клименко Лесі Валентинівни та наукові публікації, у яких висвітлено наукові результати дисертації, виконані на належному науковому рівні з дотриманням принципів академічної доброчесності.

3. Рекомендувати дисертацію Клименко Лесі Валентинівни на тему «Педагогічні умови попередження серед студентської молоді явища свідомої бездітності» до публічного захисту у разовій спеціалізованій вченій раді для присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки.

Головуючий на засіданні кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи

Ніжинського державного університету

імені Миколи Гоголя,

доктор педагогічних наук, професор

Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя
Підпис *Крилов М. М.* засвідчую
Провідний фахівець *Мель Михайло К.*



Микола КРИЛОВЕЦЬ